

MEDEDELING

Referentienummer:	MLER_002
Datum:	2013-10-29
Gewijzigd:	2022-01-31
Contact:	Dienst Lerenden kaat.hendrickx@katholiekonderwijs.vlaanderen - 02 507 06 41 arnoud.reusens@katholiekonderwijs.vlaanderen - 02 507 07 96 joachim.vandevelde@katholiekonderwijs.vlaanderen - 02 507 07 95

Correct omgaan met gescheiden ouders

1 Inleiding

Als directie, leraar of opvoeder word je vaak geconfronteerd met kinderen van gescheiden ouders. Het aantal nieuw-samengestelde gezinnen en éénoudergezinnen neemt toe.

Het is voor de school niet altijd eenvoudig om te weten wat de correcte handelwijze is bij contacten met gescheiden ouders. In deze mededeling bespreken we enkele juridische aandachtspunten en lichten we enkele concrete situaties toe.

Het is aangewezen om hierover als schoolteam in gesprek te gaan en uit te werken hoe je binnen dit juridisch kader met verschillende praktische zaken zal omgaan.

2 Begrippenkader

2.1 Ouderlijk gezag

Het ouderlijk gezag is de bevoegdheid om beslissingen met betrekking tot de opvoeding van de kinderen te nemen. In de schoolcontext betreft het ouderlijk gezag bijvoorbeeld de school- en studiekeuze, het geven van toestemming voor bepaalde buitenschoolse activiteiten, de aanwezigheid op het oudercontact etc.

Het wettelijk uitgangspunt is de **gezamenlijke uitoefening van het ouderlijk gezag**. Beide ouders oefenen, samenlevend of niet, gehuwd of niet, gezamenlijk het ouderlijk gezag uit. Dit betekent dat ouders beslissingen over de opvoeding van de kinderen steeds samen nemen.

Een rechter kan - uitzonderlijk - van dit principe afwijken in gevallen waar de communicatie tussen de ouders zoek is of waar er voortdurend onenigheid is over sommige aspecten. De uitoefening van het ouderlijk gezag kan dan uitsluitend opgedragen worden aan één van beide ouders. Dan spreken we van '**exclusief ouderlijk gezag**'. Daarbij kan de rechter ook bepalen welke beslissingen met instemming van beide ouders moeten genomen worden.

In erg uitzonderlijke gevallen kan de rechter een ouder **ontzetten uit het ouderlijk gezag**. Dan verliest de ouder alle rechten die voortvloeien uit het ouderlijk gezag. Dit gebeurt enkel in zeer uitzonderlijke omstandigheden, bijvoorbeeld indien de ouder veroordeeld werd voor ernstige strafbare feiten.

2.2 Verblijfsregeling

De verblijfsregeling is de regeling die de ouders uitwerken omtrent de organisatie van de huisvesting van het kind. Dit gebeurt in onderling overleg. Indien de ouders het hierover niet eens raken, kunnen zij dit voorleggen aan de rechter. De rechter legt dan een verblijfsregeling op. Het uitgangspunt is een gelijkmatig verdeeld verblijf, waarbij het kind afwisselend voor gelijke periodes bij elke ouder verblijft. Andere vormen zijn ook mogelijk. De verblijfsregeling van het kind kan op elk moment opnieuw voorgelegd worden aan de rechter indien hierover onenigheid is tussen de ouders.

Vertrekkend vanuit dit algemeen kader gaan we verder in op een aantal concrete situaties waarmee je als school geconfronteerd kan worden. In eerste instantie duiden we het belang van een neutrale houding van de school tegenover beide ouders. In de volgende paragrafen gaan we dieper in op de inschrijving van leerlingen met gescheiden ouders, het recht op informatie en het recht op persoonlijk contact met het kind. In de laatste paragraaf bespreken we het statuut van andere personen die mogelijk betrokken zijn bij de opvoeding van het kind.

3 Neutrale houding van de school bij echtscheiding of conflict tussen ouders

Ouders zijn belangrijke partners voor de school. Zij spelen een cruciale rol bij de opvoeding en ontwikkeling van het kind. Voor een optimale ontwikkeling van het kind is het van belang dat de school en de ouders een goed contact hebben en goed samenwerken.

De school tracht om bij echtscheidingen steeds een neutrale houding aan te nemen tegenover beide ouders. De echtscheiding treft enkel de betrokken partijen. De school is geen betrokken partij en kan het conflict tussen de ouders niet oplossen. De school speelt een belangrijke rol in het leven van het kind. Het is een veilige en neutrale plek voor elk kind. Het is van belang dat het kind op school niet extra met het ouderlijk conflict geconfronteerd wordt.

Het is van belang dat je deze onpartijdigheid ook duidelijk bekendmaakt aan de betrokken ouders.

Concreet kan de school de volgende richtlijnen hanteren:

Tijdens de echtscheiding of conflict

De school:

- blijft onpartijdig;
- gaat niet bemiddelen, maar verwijst eventueel door naar externe bemiddeling;
- geeft voldoende zorg en aandacht aan het kind;
- verwijst door naar het CLB indien het kind te zwaar lijdt onder de echtscheiding.

Na de scheiding of conflict

De school:

- blijft beide ouders erkennen;
- geeft beide ouders informatie (tenzij in geval van ontzetting uit ouderlijk gezag);

- gaat discreet om met de informatie over de ouders;
- houdt rekening met mogelijke problemen (financieel, praktisch ...).

In afwachting van of bij gebrek aan een gerechtelijke uitspraak, valt de school zo veel mogelijk terug op de afspraken die voordien golden totdat er een uitspraak is of totdat er nieuwe afspraken gemaakt worden tussen beide ouders.

Indien er een oordeel van de rechter voorhanden is, vraagt de school best de laatste versie op. Op die manier kan de school in geval van discussie terugvallen op de uitspraak van de rechter en hoeft ze zeker zelf geen beslissingen te nemen. Zo kan bijvoorbeeld bepaald zijn dat één van beide ouders exclusief het ouderlijk gezag bezit of dat één ouder bepaalde beslissingen (bv. over de schoolkeuze) alleen kan nemen.

4 Schoolkeuze en inschrijving

4.1 Uitgangspunt: gezamenlijke uitoefening van het ouderlijk gezag

4.1.1 Vermoeden van instemming ten opzichte van derden te goeder trouw

Zoals hierboven uiteengezet, oefenen ouders in de regel, ongeacht of ze al dan niet gehuwd of samenwonend zijn, gezamenlijk het ouderlijk gezag uit. In de regel beslissen ouders dus samen over de schoolkeuze van het kind.

Omdat het in de praktijk niet altijd haalbaar is om voor elke handeling met betrekking tot het kind de toestemming van beide ouders te vragen, wordt een ouder die alleen handelt, door de wet gemacht te handelen met de instemming van de andere ouder. Dit noemt men het vermoeden van instemming (art. 373, tweede lid en art. 374, §1, eerste lid Burgerlijk Wetboek). Dit vermoeden geldt evenwel enkel ten opzichte van derden te goeder trouw.

Komt een ouder een kind alleen inschrijven en heb je geen weet van onenigheid tussen de ouders, dan mag je terugvallen op het vermoeden van instemming en de leerling inschrijven. De inschrijving gebeurt dan rechtsgeldig.

Indien nadien blijkt dat de andere ouder toch niet akkoord gaat met de inschrijving, dan is het in eerste instantie aan de ouders om gezamenlijk hierin overeen te komen. Blijkt dit niet mogelijk, dan kan de ouder zich wenden tot de rechter. Ofwel beslist de rechter zelf waar de leerling wordt ingeschreven ofwel verleent hij één van de ouders de toestemming om alleen te beslissen over de schoolkeuze. In afwachting van het vonnis blijft de leerling in jouw school ingeschreven. Achteraf voert de school dan het vonnis uit.

4.1.2 Op de hoogte van onenigheid tussen de ouders

Als je weet of kon weten dat de andere ouder mogelijk niet akkoord gaat met de inschrijving, bijvoorbeeld door een eerdere ervaring met een broer of zus of omdat de inschrijvende ouder zelf spreekt over het feit dat er een echtscheidingsprocedure lopende is, dan mag je als school niet inschrijven zonder toestemming van de andere ouder. Je bent als school dan immers niet langer te goeder trouw. De inschrijving is dan niet rechtsgeldig.

Het is in eerste instantie aan de ouders zelf om het hierover samen eens te raken. Indien dit niet lukt, moeten ze zich tot de rechter wenden. Ofwel beslist de rechter zelf waar het kind wordt ingeschreven ofwel verleent hij de toestemming aan één van de ouders om alleen te beslissen. Je wacht als school de uitspraak af en schrijft voorlopig niet in.

4.1.3 *Alternerend schoollopen is niet toegestaan*

De regelgeving (art. 37octies, §2 [Decreet Basisonderwijs](#) en 110/8, §2 [Codex Secundair Onderwijs](#)) stelt dat de school de inschrijving moet weigeren indien de inschrijving er toe leidt dat de leerling afwisselend naar verschillende scholen zou gaan. Zelfs indien beide ouders zich hiermee akkoord zouden verklaren, kan dit niet. De ouders moeten één school kiezen.

4.2 **Exclusief ouderlijk gezag**

Zoals hierboven besproken, zou het kunnen dat de rechter de uitoefening van het ouderlijk gezag exclusief toegekend heeft aan één ouder. Het zou ook kunnen dat de rechter de beslissing omtrent de schoolkeuze toevertrouwd heeft aan één ouder. In dat geval kan de ouder die het kind komt inschrijven een rechterlijke uitspraak voorleggen waaruit dit blijkt.

4.3 **Concrete aanpak**

Om problemen te vermijden, informeer je als school best tijdens het intakegesprek tactvol naar de organisatie van het ouderlijk gezag. In geval van twijfel vraag je steeds de instemming van beide ouders. Een gezamenlijke inschrijving door beide ouders biedt uiteraard de beste garanties.

Katholiek Onderwijs Vlaanderen stelt voor om een passage toe te voegen aan het inschrijvingsformulier dat door de inschrijvende ouder wordt ondertekend: “De inschrijvende ouder verklaart t.o.v. de school in toepassing van de artikels 373 en 374 van het Burgerlijk Wetboek te handelen met de instemming van de andere ouder”. Tijdens het intakegesprek wijst de school uitdrukkelijk op deze verklaring, zodat de inschrijvende ouder zich bewust is van de inhoud ervan.

Soms krijgen scholen (al dan niet bewust) onjuiste informatie over de organisatie van het ouderlijk gezag. Het is belangrijk dat ouders het meest recente vonnis voorleggen.

5 **Andere handelingen die een beslissing van de ouders vereisen**

Naast de in- of uitschrijving zijn er nog situaties waarin de school de toestemming van de ouders vraagt. Bijvoorbeeld: de toestemming om eventueel thuis te eten, de toestemming voor bepaalde extra-murosactiviteiten en het tekenen van afwezigheidsbewijzen.

Ook hier mag de school ervan uitgaan dat de ene ouder handelt met de toestemming van de andere ouder. Wanneer de school echter weet heeft - of zou moeten hebben - van het ontbreken van die instemming dan zal ze bij de andere ouder informeren naar zijn of haar akkoord.

6 **Ouderlijk gezag en recht op informatie**

6.1 **Actieve en passieve informatieplicht**

Een ouder heeft een principieel recht op informatie over het functioneren van zijn kind op school. Ook ingeval een juridische ouder het ouderlijk gezag niet zou uitoefenen (bij toekenning van het exclusief ouderlijk gezag aan de andere ouder), behoudt hij of zij het recht om toezicht te houden op de opvoeding van het kind. Enkel de ouder die door de rechter ontzet werd uit het ouderlijk gezag heeft geen recht op informatie.

In de dagelijkse schoolpraktijk houdt dit recht op informatie in dat beide ouders geïnformeerd worden over de schoolresultaten, begeleidingsactiviteiten, uitnodigingen voor oudercontacten, buitenschoolse activiteiten, rapportuitreiking enzoverder. De school heeft hierbij een **actieve informatieplicht**.

Bij niet-samenlevende ouders is informatiedoorstroming soms niet evident. Het is aangewezen om bij de inschrijving duidelijke afspraken te maken over de manier waarop de communicatie tussen de school en de ouders zal verlopen. Je kan dit beleid opnemen in het schoolreglement.

Naast deze actieve informatieplicht geldt voor de school ook een *passieve informatieplicht*. Een ouder heeft het recht om informatie omtrent het kind in te winnen bij derden, zoals de school. Bovendien hebben ouders recht op toegang tot de leerlingengegevens op basis van de onderwijsregeling en de Algemene Verordening Gegevensbescherming. Dit recht op toegang houdt een inzage in; toelichting bij of een kopie van de leerlingengegevens in.

6.2 Informatiedoorstroom en neutraliteit van de school

6.2.1 *Uitdrukkelijke vragen naar informatie*

De school zal ook bij vragen naar informatie van ouders de onpartijdigheid van de school als uitgangspunt nemen. Het gebeurt weleens dat ouders geen informatie willen inwinnen over het kind zelf maar dat zij van de school louter informatie willen bekomen om rechtstreeks te kunnen gebruiken in een procedure voor de bevoegde rechtbank. In een dergelijke context beoordeelt de school bij elke vraag naar informatie of de neutraliteit van de school door het inwilligen van het verzoek al dan niet op de helling komt te staan.

Het bezorgen van strikt objectieve informatie zoals bijvoorbeeld een overzicht van afwezigheden of schoolresultaten, vormt in de regel geen probleem. Bij het geven van subjectieve informatie, zoals bijvoorbeeld over de impact van de echtscheiding op de leerling of de betrokkenheid van de ouder bij de schoolloopbaan van de leerling, ligt dat uiteraard anders. Het is dan raadzaam om afwijzend te reageren en de neutrale positie van de school in het echtscheidingsconflict te benadrukken.

In de bijlage bij deze mededeling vind je twee modelbrieven terug die ter inspiratie kunnen dienen als antwoord op een vraag naar objectieve of subjectieve informatie. Indien een ouder een vraag stelt naar objectieve informatie, raden we scholen aan om vanuit hun neutrale positie deze informatie aan beide ouders te bezorgen.

6.2.2 *Oudercontacten*

Gelet op het ouderlijk recht op informatie zal de school steeds beide ouders uitnodigen voor het oudercontact. Je bent als school evenwel niet verplicht om afzonderlijke oudercontacten te organiseren wanneer ouders gescheiden leven. Je hebt de mogelijkheid om hierover een beleid te voeren. Dat kan je opnemen in het schoolreglement.

Een gezamenlijk oudercontact voor beide ouders heeft als voordeel dat beide ouders over dezelfde informatie beschikken. Bovendien kan de organisatie van afzonderlijke oudercontacten voor een school praktisch moeilijk haalbaar zijn.

7 Persoonlijk contact met de jongere

Ouders hebben recht op persoonlijk contact met hun kind. Ook de ouder die in het geval van exclusief ouderlijk gezag het ouderlijk gezag niet uitoefent, behoudt dit recht.

In de praktijk word je als school vaak betrokken bij problemen met betrekking tot de verblijfs- en omgangsregeling. Niet zelden word je tijdens of na de schooluren geconfronteerd met een ouder die het kind wenst te zien of op te halen, op een moment dat het kind bij de andere ouder verblijft.

Als school ben je geen betrokken partij. Vanuit die neutrale houding, moet je steeds de vastgelegde omgangsregeling naleven. Het is aangewezen de uitspraak van de rechter daaromtrent op te vragen.

Ook grootouders hebben een recht op persoonlijk contact met hun kleinkind. Wanneer daarover geen overeenstemming bestaat met de ouders, kunnen ze dit recht afdwingen bij de rechter. Het is niet aan de school om dit recht vorm te geven. De school verwijst de betrokken grootouder best door naar de rechtbank om daar een regeling af te dwingen.

8 Wat zijn de rechten van voogden, pleeg-, stief- of grootouders?

Voogden

beschikken over voogdijgezag. Dit gezag is gelijkaardig aan het ouderlijk gezag. De school voert de beslissingen van de voogd uit en informeert de voogd zoals andere ouders.

Pleegouders

oefenen tijdens de periode van plaatsing het verblijfsrecht en het recht om alle dagdagelijkse beslissingen over het kind te nemen uit. Een pleegouder houdt bij het nemen van beslissingen over het kind rekening met de opvoedingsbeginselen die de ouders belangrijk achten. In noodsituaties - en wanneer de ouders niet bereikbaar zijn - kan een pleegouder in samenspraak met de pleegzorgdienst zelf belangrijke beslissingen voor het pleegkind nemen (bv. de toestemming voor een dringende medische ingreep). Ouders en pleegouders kunnen daarnaast schriftelijk overeenkomen dat de bevoegdheid om belangrijke beslissingen te nemen (over de gezondheid, opvoeding, opleiding en ontspanning en levensbeschouwelijke keuzes van het kind) ook buiten noodsituaties volledig of gedeeltelijk gedelegeerd worden aan de pleegouders. Dit kan afgesproken worden in een afsprakennota die nadien gehomologeerd kan worden door de rechter.

Heb je vragen omtrent het statuut van pleegouders, neem dan contact op met de Dienst Lerenden via info.lerenden@katholiekonderwijs.vlaanderen.

Stiefouders of plusouders

bezitten geen ouderlijk gezag. Zij kunnen bijgevolg geen beslissingen nemen over de opvoeding van het kind en hebben ook geen recht op informatie over het kind.

Grootouders

zijn eveneens geen titularissen van het ouderlijk gezag. Zij beschikken wel over een afdwingbaar omgangsrecht.

9 Bronnen

- [Burgerlijk Wetboek, boek I, titel IX Ouderlijk gezag en pleegzorg](#)
- [Omzendbrief NO/2005/01 Ouderlijk gezag in onderwijsaangelegenheden](#)
- Van der Pluijm, A. en Grevelt, M., School en echtscheiding; alledaagse begeleiding binnen een schoolbreed beleid, 2013, Amsterdam, 173 p.
- Brochure Pleegzorg Vlaanderen "[Statuut voor pleegzorgers](#)", september 2019

Bijlage

- [MLER_002_B01: ontwerp van antwoord bij een vraag naar objectieve informatie](#)
- [MLER_002_B02: ontwerp van antwoord bij een vraag naar subjectieve informatie](#)